

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik SSA Teresa Rak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko D. P., W. P. i T. P.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 10 lipca 2014 r. sygn. akt I C 1893/11

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5.400 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz radcy prawnego M. D. kwotę 6.642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote) w tym 1.242 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Józef Wąsik SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Teresa Rak

I ACa 1292/15

UZASADNIENIE

Powód M. P. domagał się zasądzenia na jego rzecz od E. P. (1) kwoty 900 000 000 zł i odsetek w wysokości 90 000 000 zł od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę moralną wskutek naruszenia przez pozwanego dóbr osobistych powoda.

Powód wskazał, że działania pozwanego naruszające jego dobra osobiste, wskutek których powód doznał krzywdy moralnej polegały na:

1/ podejmowaniu za pośrednictwem organów ścigania ciągłych, uporczywych i bezprawnych działań zmierzających do pozbawienia powoda wolności, **2/** podejmowaniu działań zmierzających do poddawania się przez ówczesną żonę powoda A. P. (1) czynom nierządnym oraz czerpanie przez pozwanego z tego tytułu korzyści, które to działania doprowadziły do rozpadu małżeństwa powoda, **3/** działaniu mającym na celu skorumpowanie organów wymiaru sprawiedliwości, co uniemożliwiało powodowi dochodzenie jego praw na drodze sądowej, **4/** działaniach naruszających relacje powoda z jego matką E. P. (2), na której zdrowiu, w ocenie powoda, odbiły się nieuzasadnione, kierowane w stosunku do niego zarzuty i oskarżenia, co wprost przełożyło się na pogorszenie się stanu zdrowia E. P. (2), a w konsekwencji miało wpływ na jej śmierć; nadto umieszczenie powoda w placówkach leczniczych doprowadziło do odseparowania go od matki, z którą był mocno emocjonalnie związany. Szczególna więź jaka łączy matkę z synem stanowi dobro osobiste chronione prawem jak dobro rodziny. Prawo do życia rodzinnego i utrzymania więzi rodzinnych stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. Naruszenie tego dobra uzasadnia na podstawie art. 448 k.c. dochodzenie przez powoda zadośćuczynienia za doznana krzywdę, **5/** naruszenia swoich dóbr osobistych przez pozwanego powód upatrywał również w próbie odjęcia „dachu nad głową” – domu/lokalu przy ul. (...), (...)-(...) K., a to wskutek egzekucji z nieruchomości prowadzonej z wniosku A. P. reprezentowanej przez pozwanego przez Komornika Sądowego A. D., ul. (...) w K. pod sygn. akt: KM(...)

Powód wskazał, iż wszystkie zarzucane przez powoda pozwanemu czyny naruszają jego dobra osobiste takie jak wolność, prawo do sprawiedliwego Sądu, więź emocjonalną matki z synem, a także dobro rodziny. Biorąc pod uwagę długi okres w jakim pozwany, w ocenie powoda, podejmował działania naruszające jego dobra osobiste (kilkanaście lat), a także charakter i stopień naruszenia tych dóbr, zasadnym jest określenie doznanej krzywdy w stopniu odpowiadającym cierpieniem, jakich przez ten czas doznał powód ze strony pozwanego. W ocenie powoda działanie pozwanego przekraczało rzeczową potrzebę, zważywszy na ilość, częstotliwość i charakter wszczynanych postępowań, jak również wnioski i czynności w toku postępowań stanowiły nadużycie prawa. Kwota dochodzona pozwem zrekompensuje mu doznane krzywdy, choć na pewno nie w pełni, ponieważ nie przywróci życia jego matki, czy też szczęśliwego życia rodzinnego.

Pozwany E. P. (1) wniósł o oddalenie powództwa, zarzucając, że roszczenia powoda nie mają podstawy faktycznej ani prawnej. Wskazał, że latach od 1999 r. do chwili obecnej, jako adwokat, był pełnomocnikiem A. P. (1) (wcześniej P.), w niektórych sprawach cywilnych oraz karnych. Obecnie reprezentuje A. P. (1) przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla K. w sprawie egzekucji – sprzedaży licytacyjnej domu objętego postanowieniem o podziale majątku dorobkowego. Pozwany zarzucił, że, wbrew twierdzeniom powoda, w trakcie ww. postępowań nie uchybił godności zawodu, nie był napomniany przez organy prowadzące ww. sprawy ani też klientka – A. P. (1) nie podnosiła zastrzeżeń do podejmowanych przez pozwanego działań i czynności. Z A. P. (1) łączyły go wyłącznie relacje służbowe. Powód natomiast składał w stosunku do pozwanego zawiadomienia, w tym o popełnieniu przestępstw o charakterze korupcyjnym, fałszowania dokumentów itp. – postępowania w tych sprawach zostały umorzone. Powód składał pisma do Okręgowej Rady Adwokackiej, nigdy jednak nie wszczęto przeciwko pozwanemu postępowania dyscyplinarnego.

Pozwany wskazał, iż powód miewał zaburzenia psychiczne, i tak np. postanowienie Sądu Rejonowego dla K., Wydział II Karny, sygn. akt II Ko2 3/2000/P, wskazuje że M. P. cierpiał na uwalony zespół psychotyczny pod postacią zespołu urojeniowego z dominującym obrazem zespołu niewierności małżeńskiej, zastosowano wobec niego środek zabezpieczający w postaci umieszczenia go w Szpitalu (...) w K., ul. (...). W ocenie pozwanego fakt wniesienia powództwa, a także argumentacja na jego uzasadnienie może wynikać z podłoża chorobowego.

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2014 r., sygn.. akt IC 1893/11, Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo (punkt I) i orzekło o kosztach procesu (punkt II).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany był pełnomocnikiem A. P. (1) (wcześniej P.) w kilku sprawach cywilnych oraz karnych, i jej relacje z pozwanym sprowadzały się do kontaktów wynikających z udzielonego pozwanemu pełnomocnictwa procesowego. A. P. (1) sama podejmowała decyzje czy ma wnieść jakąś sprawę, pozwany jej do tego nie namawiał. Pozwany z należytą starannością właściwą dla charakteru wykonywanego przez niego zawodu reprezentował mocodawczynię, która nie zgłaszała zastrzeżeń co do świadczonej obsługi prawnej.

Powód wielokrotnie oskarżał byłą żonę o narkomanię i prostytucję. Wszczytał postępowania sądowe, pisał do jej zakładu pracy . Oskarżenia te były bezzasadne, A. P. (1) nigdy nie przyjmowała narkotyków ani nie trudniła się nierządem. W trakcie sprawy o znęcanie się nad nią powód był badany psychiatrycznie i stwierdzono u niego zespół urojeniowy na tle zdrady małżeńskiej. Powód inicjował wiele różnych spraw przeciwko byłej żonie, wszystkie sprawy wytoczone przez powoda skończyły się dla niego negatywnie.

Powód został aresztowany, ponieważ nie zgłaszał się na sprawę karną, bezpośrednią przyczyną zatrzymania było wywołanie przez niego awantury na Policji.

Pozwany nigdy nie był pełnomocnikiem powoda w żadnej ze spraw, nie udzielał mu żadnej porady prawnej. Pozwany zna powoda od połowy lat 80-tych, bowiem wtedy występował jako pełnomocnik A. P. (1) (wówczas P.) w sprawie rozwodowej. Pozwany był pełnomocnikiem A. P. (1) jako pokrzywdzonej, w sprawie karnej o znęcanie się nad nią przez powoda i uszkodzenie mienia, a także o podział majątku pomiędzy powodem i jego żoną, a nadto w sprawach wytaczanych przez powoda i jego matkę. Po przegranej sprawie powód zaczął pisać na pozwanego pisma i doniesienia. Pozwany składał wniosek o wszczęcie egzekucji w imieniu A. P. (1) jakieś 2 lata temu, ale wierzycielka zwolniła go z tego.

Pozwany spotykał się z A. P. (1) tylko w Kancelarii, działał w granicach udzielonego pełnomocnictwa, łączyły go ze świadkiem wyłącznie relacje służbowe.

Pozwany „nie korumpował” wymiaru sprawiedliwości, nigdy nie wszczęto przeciw niemu postępowania dyscyplinarnego, choć zarzuty powoda były badane przez Radę Adwokacką.

E. P. (2) pozwany widział tylko raz na rozprawie o odwołanie darowizny, nie wiedział nawet że zmarła.

Pozwany złożył w imieniu A. P. (1) wniosek o wszczęcie egzekucji wykonując czynności procesowe jako pełnomocnik świadka.

W oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach poszczególnych spraw sądowych Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że:

Powództwo w sprawie o rozwód z A. P. (3) – sygn. sprawy XI CR 1751/00 wniósł powód. Strony domagały się orzeczenia rozwodu z orzeczeniem o winie za rozpad pożycia małżeńskiego.

W dniu 14 lutego 1996r. między A. i M. P. została zawarta ugoda, w której oskarżony M. P. przeprosił oskarżycielkę prywatną i przyrzekł, że w przyszłości nie będzie zniesławiał oskarżycielki prywatnej, nie będzie jej ubliżał i pozwole jej spokojnie żyć.

Pod sygn. akt Prokuratury Rejonowej K. - KO 433/00 toczyła się sprawa z wniosku powoda o wszczęcie postępowania karnego w związku z tym że powód nie zna miejsca pochówku syna który urodził się martwy. Pod sygn. SO, Wydz. XI - XI Ns 246/00 odbyła się sprawa o ubezwłasnowolnienie powoda która zakończyła się oddaleniem wniosku. Pod sygn. akt SO, Wydz. XI - XI Ns 243/01 toczyła się sprawa z wniosku powoda o ubezwłasnowolnienie A. P. (3), która do dnia 23.10.2002 r. nie została prawomocnie zakończona. Pod sygn. akt SR dlaK.III RC 663/86 toczyła się sprawa z

powództwa powoda przeciwko pozwanej o rozwód i nie zakończyła się ona wyrokiem. Pod sygn. SO, Wydz. XI toczyła się sprawa I 1C (...) o rozwód z powództwa A. P. (3), pozew został odrzucony;

Wyrokiem z dnia 20.10.1990 r. wydanym przez SR dla K.w sprawie III RC 1031/))N zostały zasądzone od powoda na rzecz córki alimenty w kwocie 350 zł.

Przed Sądem Okręgowym w Krakowie toczyły się sprawy z powództwa powoda względnie jego matki E. P. (2) przeciwko A. P. (3) do następujących sygnatur: I C 457/00 o zapłatę; I C 501/00 o złożenie oświadczenia woli, I C 1434/01 o odwołanie darowizny; XI Ns 243/01 o ubezwłasnowolnienie A. P. (3), XI Ns 246/00 o ubezwłasnowolnienie M. P.. W Sądzie Rejonowym dla K., Wydział II Karny, sygn. II Ko 2 3/2000/P z wniosku prokuratora o orzeczenie detencji w stosunku do M. P. w wyniku zarzutu znęcania się fizycznego i moralnego nad żoną A. P. (3). O alimenty w SR dla K. sygn. III RC 1864/85/P, III Rc 918/00/P, III RC 452/01/P, III RC 848/01/P, III RC 751/02/P.

Przed Sądem Rejonowym dla K., Wydział I Cywilny toczyły się następujące sprawy z powództwa A. P. (3) przeciwko M. P.: sygn. akt I C 111/02/P o zapłatę części czynszu za wynajem wspólnego mieszkania, I C 553/01/P o naruszenie w posiadaniu mieszkania przez M. P., I C 42/02/P o zapłatę za garderobę A. P. (3) spaloną przez M. P., I Ns 1506/02/P o podział majątku dorobkowego.

M. P. złożył wniosek do Prokuratury Okręgowej w Krakowie o zaprzeczenie ojcostwa w stosunku co córki P. sygn. Pc 7/02.

Orzeczeniem(...) (...)numer (...) z dnia 27 listopada 1973 r. stwierdzono u powoda w tym czasie niedorozwój umysłowy nieznaczного stopnia i charakteropatię.

Powód M. P. wielokrotnie zarzucał żonie zdrady małżeńskie, (śledził ją i kontrolował w pracy) do których kazał się jej przyznawać, które to zdrady faktycznie nigdy nie miały miejsca.

Powód od 2000 r. leczy się psychiatrycznie. Ma trudności z uzyskaniem zatrudnienia bowiem lekarz psychiatra nie podpisze mu zdolności do pracy, a do pracy fizycznej się nie nadaje.

Wyrokiem z dnia 9 lipca 2004 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział XI Cywilny – Rodzinny w sprawie o sygn. akt XI CR 1751/00 rozwiązał przez rozwód małżeństwo powoda M. P. i A. P. (3) – z przyczyn leżących po stronie powoda niezawinionych.

Do sygn. 1 Ds. 910/00 w Prokuraturze Rejonowej dla K.w K. toczyło się postępowanie przygotowawcze z wniosku E. P. (2).

Z protokołu rozprawy z dnia 25 stycznia 2001 r. akt sprawy I C 457/00 prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny z powództwa E. P. (2) przeciwko A. P. (1) wynika, iż E. P. (2) doznała obrażeń. Mogły one powstać w okolicznościach przez nią wskazanych, były to obrażenia powierzchowne, stwierdzono u niej tylko siniaki. E. P. (2) mogła dojść do zdrowia po tych obrażeniach bez pomocy lekarskiej.

Powództwo E. P. (2) w sprawie I C 457/00 przeciwko A. P. (1) zostało oddalone.

Adwokat E. P. (1) imieniem swojej klientki A. P. (1) złożył wniosek o wszczęcie egzekucji i przeprowadzenie egzekucji z majątku dłużnika M. P. do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla K.A. D.. Pismem z dnia 4 lipca 2011 r. pełnomocnik powódki uzupełnił braki wniosku o wszczęcie egzekucji z majątku dłużnika M. P.. W dniu 24.11.2011 r. komornik dokonał oględzin nieruchomości i na te okoliczność spisano protokół w którym opisano stan i wyposażenie domu. W dniu 15.06.2012 r. przystąpiono do pierwszej licytacji nieruchomości. Nieruchomość nie została sprzedana.

W dniu 10 lipca 2002 r. adwokat E. P. (1) złożył wniosek imieniem swej mandantki A. P. (1), przy uczestnictwie M. P. o podział majątku dorobkowego obejmującego nieruchomość w K. przy ul. (...) oraz nieruchomość położoną w S., dz. Nr(...) o pow. 35a przez przyznanie wnioskodawczyni nieruchomości położonej w S. oraz sprzedaż nieruchomości

położonej w K. przy ul. (...) i podział uzyskanej sumy w częściach równych na wnioskodawczynię i uczestnika. Wnioskiem z dnia 9 września 2002 r. E. P. (1) pełnomocnik wnioskodawczyni A. P. (1) wniósł o zwolnienie jej od opłaty sądowej w całości. W piśmie z dnia 23 maja 2003 r. pełnomocnik wnioskodawczyni A. P. (1) – adw. E. P. (1) ustosunkował się do wezwania sądu. Wskazując iż ogranicza się w swoim żądaniu zniesienia wspólności majątkowej między małżonkami do ustawowego domniemania równości udziału między małżonkami. W sprawie o podział majątku dorobkowego M. P. żądał nierównego ustalenia udziałów.

W piśmie z dnia 16.10.2003 r. adw. E. P. (1) imieniem A. P. (1) złożył wniosek dowodowy. Wskazał iż uczestnik M. P. wniósł kilkanaście spraw przeciwko A. P. (1) również o podział majątku dorobkowego. W piśmie z dnia 12.10.2004 r. adw. E. P. (1) imieniem wnioskodawczyni A. P. (1) sprecyzował jej stanowisko w sprawie, wskazując że nie zmienia ona żądania zawartego we wniosku o podział majątku dorobkowego z tym, że przedmioty majątku ruchomego mogą być przyznane na wyłączną własność uczestnika M. P.. Wnioskodawczyni podtrzymała argumentację i wnioski dowodowe złożone we wcześniejszych pismach wskazanych w piśmie z dnia 13.10.2003 r.

W piśmie z dnia 6 maja 2009 r. adw. E. P. (1) imieniem klientki A. P. (1) złożył pismo w którym wniósł o nieuwzględnienie wniosku pełnomocnika uczestnika M. P. o ponowne wydanie opinii. Na rozprawie w dniu 10 marca 2010 r. adw. E. P. (1) działając jako pełnomocnik wnioskodawczyni A. P. (1) oświadczył, iż nie zgłasza dalszych wniosków dowodowych, a ponadto że wnosi o oddalenie wniosku uczestnika M. P. o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego albowiem w ocenie wnioskodawczyni przedmiotowy wniosek dowodowy ma na celu jedynie przedłużenie trwającego bardzo długo postępowania a wartość nieruchomości od poprzedniej wyceny dokonana opinią z grudnia 2008 r. nie uległa istotnej zmianie.

Postanowieniem z dnia 10 marca 2010 r. Sąd Rejonowy dla K., Wydział I Cywilny dokonał podziału majątku dorobkowego M. i A. P. (1). Prawo własności niezabudowanej nieruchomości, oznaczonej jako działka (...) o pow. 35a, położonej w miejscowości S. zostało przyznane wnioskodawczyni A. P. (1). Sąd nakazał m. in. sprzedaż licytacyjną nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o pow. 7a60m2, położonej w K. przy ul. (...), określając że wnioskodawczyni A. P. (1) i uczestnikowi M. P. przysługuje po 1/2 części z sumy uzyskanej ze sprzedaży licytacyjnej przedmiotowej nieruchomości. W dniu 20 maja 2010 r. pełnomocnik wnioskodawczyni w sprawie o podział majątku dorobkowego – adw. E. P. (1) wniósł odpowiedź na apelację uczestnika M. P..

Sąd Okręgowy wskazał następnie, że podstawą do ustalenia stanu faktycznego sprawy były dowody z dokumentów zawartych w aktach spraw o sygn. I Ns 1506/02/P, o sygn. akt XI CR 1751/00, o sygn. akt SO I C 457/00 i o sygn. akt KM 1502/11, z zeznań przesłuchanego w sprawie świadka oraz z zeznań pozwanego, uznając te zeznania za spójne, logiczne oraz korespondujące ze sobą wzajemnie. Sąd Okręgowy oddalił pozostałe wnioski dowodowe powoda dotyczące dopuszczenia dowodów z pozostałych akt spraw wskazanych w przedkładanych przez powoda pismach, wobec mylnego wskazania przez powoda sygnatur tych akt lub też braku możliwości dołączenia z uwagi na uprzednią ich likwidację. Wobec nieusprawiedliwionego niestawiennictwa powoda na rozprawie w dniu 10 lipca 2014 r. Sąd pominął dowód z przesłuchania powoda w charakterze strony.

Oceniając ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że powództwo M. P. jest bezzasadne.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy przytoczył art. 24 § 1 – 3 k.c., wskazując, że przepis ten wymienia przesłanki i środki sądowej ochrony dóbr osobistych. Przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie, są istnienie dobra osobistego, zagrożenie lub naruszenie tego dobra, bezprawność zagrożenia lub naruszenia. Pierwsze dwie przesłanki udowodnić musi powód dochodzący ochrony, w przypadku zaś trzeciej istnieje domniemanie bezprawności naruszenia, które jednak może zostać obalone przez pozwanego.

Zgodnie zaś z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Powód żądając czegoś od innej osoby, obowiązany był udowodnić okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie. Samo twierdzenie powoda nie może stanowić dowodu, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c.). Wynika stąd, że to na powodzie ciążył obowiązek wykazania, iż doszło do zagrożenia lub naruszenia istniejącego dobra osobistego

powoda. Nie jest przy tym wystarczające powołanie się na bliżej niesprecyzowane naruszenie "dóbr osobistych", rozumiane jako jakaś krzywda, dyskomfort, ujemne przeżycie psychiczne – powód winien wskazać jakie konkretne jego dobro osobiste zostało naruszone konkretnym zachowaniem pozwanego.

W niniejszej sprawie powód domagał się zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę moralną (w postaci naruszenia jego czci, godności i wolności), jakiej doznał wskutek działań pozwanego polegających na podejmowaniu za pośrednictwem organów ścigania ciągłych, uporczywych i bezprawnych działań zmierzających do pozbawienia powoda wolności; podejmowaniu działań zmierzających do poddawania się przez ówczesną żonę powoda A. P. (1) czynom nierządnym oraz czerpanie przez pozwanego z tego tytułu korzyści, które to działania doprowadziły do rozpadu małżeństwa powoda, skorumpowaniu organów wymiaru sprawiedliwości, co uniemożliwiało powodowi dochodzenie jego praw na drodze sądowej, naruszeniu relacji powoda z matką E. P. (2), na której zdrowiu odbiły się nieuzasadnione w ocenie powoda, kierowane w stosunku do niego zarzuty i oskarżenia, co wprost przełożyło się na pogorszenie się stanu zdrowia E. P. (2), a w konsekwencji miało wpływ na jej śmierć. Nadto umieszczenie powoda w placówkach leczniczych doprowadziło do odseparowania go od matki, z którą był mocno emocjonalnie związany, próbie odjęcia „dachu nad głową” – domu/lokalu przy ul. (...), (...)-(...) K., a to wskutek egzekucji z nieruchomości prowadzonej z wniosku A. P. reprezentowanej przez pozwanego przez Komornika Sądowego pod sygn. akt: KM 1502/11.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie potwierdziło zasadności zarzutów powoda, powód mimo twierdzeń o „rzekomym” naruszeniu jego dóbr osobistych przez pozwanego - wskazanymi powyżej zachowaniami - nie wykazał, iż działania te naruszyły jego konkretne dobra osobiste. Nadto powód nie stawił się bez usprawiedliwienia na rozprawie na której miał zostać przesłuchany na okoliczność faktu naruszenia swoich dóbr osobistych, wobec czego nie dostarczył sądowi wnioskowanego przez siebie uprzednio dowodu na przedmiotową okoliczność.

Niezależnie od powyższego – wywodzi dalej Sad Okręgowy – tj. niewykazania przez powoda podstawowej przesłanki uzasadniającej udzielenie ochrony w zakresie naruszenia dobra osobistego jakim jest wykazanie faktu naruszenia tego dobra, wskazać należy, iż zgodnie z art. 24 k.c. ochrona przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem lub zagrożeniem dobra osobistego. Pojęcie bezprawności oznacza ujemną ocenę zachowania się opartą na sprzeczności tego zachowania z szeroko pojętym porządkiem prawnym, a więc na sprzeczności z obowiązującymi przepisami ustawy bądź regulami wynikającymi z zasad współżycia społecznego. W ocenie Sadu, w niniejszej sprawie zachowaniu pozwanego nie można zarzucić bezprawności. Pozwany działał jako pełnomocnik procesowy byłej żony powoda w ramach swojego pełnomocnictwa, rzetelnie pełniąc swe obowiązki – czego wymagają od adwokata czy radcy prawnego zasady etyki wykonywania zawodu. Pozwany w ramach pełnionej funkcji i obowiązków zawodowych udzielał Anie P. porad prawnych, nigdy jednak nie wywierał na nią nacisków czy presji by wbrew swej woli wszczyniała jakies postępowania sądowe.

Bezzasadny okazał się zarzut, jakoby pozwany korumpował wymiar sprawiedliwości by uniemożliwić powodowi dochodzenie jego praw jako strony na drodze sądowej, powód nie przedłożył żadnych dowodów na tę okoliczność. Podobnie niezasadnym okazał się zarzut, iż pozwany podejmował za pośrednictwem organów ścigania działania w celu pozbawienia powoda wolności. Jak bowiem powszechnie wiadomo organy ścigania działają na podstawie i w granicach prawa a w wydawanych przez siebie decyzjach są niezależne. Ewentualne decyzje związane z prowadzonymi postępowaniami w sprawie lub przeciwko pozwanemu podejmowane przez „organy ścigania” wynikają z przesłanek wyraźnie określonych przez przepisy prawa i w żadnym stopniu nie zależą od woli pozwanego. Również zarzut, iż pozwany doprowadził do odseparowania powoda od matki, co wpłynęło negatywnie na relacje powoda z matką oraz jej stan zdrowia nie znalazły potwierdzenia w okolicznościach faktycznych. Odseparowanie powoda od matki – o czym mowa w pozwie – wynikało z faktu odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądowym. Oczywistym jest że zdarzenie to było niezależne od woli pozwanego. Sad Okręgowy uznał za niedorzeczny zarzut, iż pozwany podejmował działania zmierzające do poddawania się przez byłą żonę powoda czynom nierządnym czyniąc z niej prostytutkę i narkomankę, iż czerpał z tego korzyści i w ten sposób doprowadził do rozpadu małżeństwa powoda. A. P. (1) zaprzeczyła tym okolicznościom, pozwany również im stanowczo zaprzeczył, powód natomiast oprócz gołosłownych twierdzeń nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie przytoczonego twierdzenia. Nadto z akt postępowania rozwodowego wynika, iż z żądaniem orzeczenia rozwodu wystąpił powód, a

zatem trudno w tym względzie zarzucać pozwanemu iż doprowadził do rozpadu małżeństwa powoda, skoro to powód był bezpośrednim inicjatorem orzeczenia rozwodu. Także zarzut, iż pozwany naruszył dobra osobiste powoda poprzez próbę „odjęcia mu dachu nad głową” w ocenie sądu był bezzasadny. Pozwany bowiem działając jako pełnomocnik A. P. (1) w ramach udzielonego pełnomocnictwa i swych obowiązków zawodowych złożył wnioski w imieniu swojej klientki o wszczęcie egzekucji z nieruchomości. Działanie to było w pełni zgodne z prawem i standardami wykonywania zawodu adwokata, a zatem nie spełniało przesłanek koniecznych dla naruszenia dobra osobistego.

Sąd Okręgowy dodatkowo wskazał, że powód nie uzasadnił w żaden sposób wysokości żądanego zadośćuczynienia, nie przedstawił szkody niematerialnej, jaką rzekomo poniósł wskutek działań pozwanego. Nie może być zatem również mowy o adekwatnym związku przyczynowym między szkodą a działaniem ją wywołującym, skoro nie ma szkody (krzywdy) oraz działania pozwanego, któremu można by przypisać cechę bezprawności.

Mając powyższe na uwadze na zasadzie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Sąd Okręgowy powództwo oddalił (punkt I). Na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu (punkt II). Ponadto, na podstawie § 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz.U.2013.490 j.t.) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu Sąd przyznał r.pr. M. D. wynagrodzenie za udzieloną powodowi nieopłaconą pomoc prawną z urzędu (pkt 3 wyroku).

Wyrok Sądu Okręgowego **zaskarżył w całości apelacją powód**, zarzucając:

1/ naruszenie art. 233 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału sprawy oraz dokonanie błędnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, skutkiem czego Sąd błędnie uznał, że pozwany swoim zachowaniem w żaden sposób nie naruszył dóbr osobistych powoda;

2/ naruszenie art. 278 k.p.c. przez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza specjalisty z dziedziny diabetologii i psychologii, na okoliczność czy ilość spraw i ich przebieg (w tym okresowe pozbawienie wolności) długotrwałość postępowań sądowych, przyczyniły się lub mogły się przyczynić do rozstroju zdrowia powoda, wykazanej dokumentacją lekarską, zarówno jak chodzi o zdrowie psychiczne, jak i fizyczne;

3/ naruszenie art. 328§ 2 k.p.c. przez brak odniesienia się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do części materiału dowodowego, w szczególności do wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego i brak wskazania dlaczego Sąd oddalił ten wniosek, mimo, że w części uzasadnienia poświęconej dowodom sąd powinien ustosunkować się do wszystkich dowodów przeprowadzonych, jak i tych, których przeprowadzenia czy wiarygodności odmówił;

4/ naruszenie art. 23 k.c. w zw. z art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. przez błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że działanie pozwanego nie spełniło przesłanek koniecznych dla naruszenia dóbr osobistych powoda, stąd żądanie wskazanej w pozwie sumy tytułem zadośćuczynienia jest bezzasadne.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu.

Następcy prawni zmarłego w toku postępowania apelacyjnego pozwanego – D. P., W. P. i T. P. wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie na ich rzecz od powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE.

Apelacja powoda jest oczywiście bezzasadna.

Wbrew zarzutom apelującego prawidłowe są zarówno ustalenia faktyczne Sądu I instancji, jak subsumpcja tych ustaleń pod normy prawa materialnego, a to art. 24 k.c. i art. 448 k.c.

Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie i w oparciu o nie dokonał szczegółowych ustaleń faktycznych, które są prawidłowe i wystarczające dla rozpoznania sprawy. Wynika z nich, że pozwany nie dopuścił się takich zachowań, które prowadziłyby do naruszenia dóbr osobistych powoda. Należy w tym miejscu przypomnieć, że zgodnie z jednolitym stanowiskiem judykatury, przy ocenie czy doszło do naruszenia dóbr osobistych należy stosować kryteria obiektywne, właściwe ludziom rozsądnym i uczciwym. Nie można odwołać się wyłącznie do subiektywnych wrażeń i odczuć osoby uważającej się za poszkodowaną. Sąd Okręgowy trafnie ocenił, że sam fakt występowania przez pozwanego, imieniem A. P. (1), w procesach przeciwko powodowi nie stanowi naruszenia jego dóbr osobistych. Powód nie wskazał by pozwany, w trakcie wykonywanych imieniem A. P. (1) czynności, działał w sposób naruszający dobra osobiste powoda. Sąd odniósł się szczegółowo do wszystkich twierdzeń powoda, wskazując, że brak jest dowodów na to, by pozwany korumpował wymiar sprawiedliwości, nakłaniał do nierządu A. P. (1), czy też pozbawił powoda wolności, kontaktów z matką, bądź mieszkania. Apelacja powoda nie uzasadnia zmiany powyższych ocen.

Oczywiście można z dużą dozą prawdopodobieństwa założyć, że pozwany – reprezentując A. P. (1) w sprawie o rozwód bądź w postępowaniu karnym – mógł podnosić imieniem mocodawczyni, twierdzenia, które obiektywnie naruszały cześć i godność powoda, choć sam powód nie wskazuje na tego rodzaju zachowania. Jednakże nawet w takim wypadku dobra osobiste powoda nie podlegałyby ochronie, na zasadzie art. 24 k.c., gdyż pozwany – wykonując zawód adwokata i reprezentując swoją mocodawczynię przed sądami i innymi organami – działał w granicach prawa. Brak byłoby zatem bezprawności w zachowaniu naruszcyciela, która jest konieczną przesłanką cywilnoprawnej odpowiedzialności z art. 24 i 448 k.c. Adwokatowi działającemu imieniem mocodawcy można by przypisać bezprawność zachowania tylko wtedy, gdyby dopuścił się on ekscesu, np. gdyby świadomie i bez związku ze sprawą którą prowadzi podnosił nieprawdziwe i naruszające dobra osobiste przeciwnika procesowego twierdzenia. Tego rodzaju sytuacja nie tylko nie została udowodniona ale też nie wynika z samych twierdzeń powoda. Wszystko to wskazuje, że brak jest jakichkolwiek podstaw do przypisania pozwanemu deliktu cywilnego, który musiałby zaistnieć dla uznania jego odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych powoda.

W tych okolicznościach brak jest jakichkolwiek podstaw, by zakwestionować decyzję Sądu w przedmiocie pominięcia dowodu z opinii biegłych z zakresu diabetologii i psychologii na okoliczność, że długotrwałe procesy sądowe doprowadziły do rozstroju zdrowia powoda. Przedmiotowy dowód był oczywiście zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy. Po pierwsze, powód nie domagał się zadośćuczynienia za krzywdę w postaci rozstroju zdrowia (art. 445 k.c.). Po drugie oddalenie powództwa nastąpiło z uwagi na brak podstawowej przesłanki odpowiedzialności, jaką jest dopuszczenie się przez pozwanego deliktu cywilnego w postaci naruszenia dóbr osobistych powoda – to zaś zwalnia Sąd z obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego w kierunku wyjaśnienia charakteru i rozmiaru szkody niemajątkowej. Związany z tym zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. jest oczywiście bezpodstawny, podobnie jak ogólnikowy i niepoparty adekwatną argumentacją zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c. Mógłby się ostać jedynie zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c, w zakresie, w jakim dotyczy przyczyn oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Rzeczywiście Sąd Okręgowy w swoim obszernym i wnikliwym uzasadnieniu, najpewniej przez przeoczenie, pominął ten element. Naruszenie to nie ma jednak żadnego wpływu na ocenę apelacji powoda, gdyż Sąd Apelacyjny władny jest w ramach własnej kognicji, ocenić omawiany wniosek dowodowy.

Dlatego też Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda, jako bezzasadną, w oparciu o przepis art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego (punkt 2 wyroku) orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c., a więc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Od powoda do niepodzielnej ręki pozwanych zasądono należność w wysokości jednokrotnej stawki minimalnej. Pomędzy pozwanymi, jako następcami prawnymi zmarłego w toku procesu pozwanego E. P. (1), występuje współuczestnictwo materialne. Wygrywającym proces współuczestnikom, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., reprezentowanym przez tego samego radcę prawnego, sąd przyznaje zwrot kosztów w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 r, III CZP 130/06, OSNC 2008/1/1).

Sąd Apelacyjny przyznał radcy prawnemu M. D. wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym wynagrodzenie, w oparciu o § 2 w zw. z § 6 pkt 7 i § 12 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).

SSA Józef Wąsik SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Teresa Rak